

Webbaserad träning – en modell skapad för att öka compliance inom rehabilitering av hund.

Web-based training – a model to increase compliance in the rehabilitation of dogs.

Matilda Smeds

Skara 2013

Djursjukskötarprogrammet

Hem

Övningar

Min kalender

« « april 2013 » »

v	mån	tis	ons	tor	fre	lör	sön
14	1	2	3	4	5	6	7
15	8	9	10	11	12	13	14
16	15	16	17	18	19	20	21
17	22	23	24	25	26	27	28
18	29	30					

Logga in

Användarnamn:

Lösenord:

Logga in

Gömt lösenord?
Registrera dig

Nyhetsbrev

Registrera er för nyhetsbrev:

Ange epostadress:

Registrera

Välkommen till Hundensträningsdagbok

Här kommer du kunna logga in på din hunds träningsdagbok för att få hjälp med hur du ska utföra övningarna som fysioterapeuten rekommenderat.

Studentarbete
Sveriges lantbruksuniversitet
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Nr. 485

Student report
Swedish University of Agricultural Sciences
Department of Animal Environment and Health

No. 485

ISSN 1652-280X

Webbaserad träning – en modell skapad för att öka compliance inom rehabilitering av hund.

Web-based training – a model to increase compliance in the rehabilitation of dogs.

Matilda Smeds

Studentarbete 485, Skara 2013

G2E, 15 hp, Djursjukskötarprommet, självständigt arbete i djuromvårdnad, kurskod EX0702

Handledare: Sarah Stadig, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa, SLU.

Anna Bergh, Institutionen för anatomi, fysiologi och biokemi, SLU.

Examinator: Christina Friberg, christina.friberg@slu.se

Nyckelord: rehabilitation, web-based model, compliance, therapeutic exercise.

Serie: Studentarbete/Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa, nr. 485, ISSN 1652-280X

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap

Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Box 234, 532 23 SKARA

E-post: hmh@slu.se, **Hemsida:** www.slu.se/husdjurmiljohalsa

I denna serie publiceras olika typer av studentarbeten, bl.a. examensarbeten, vanligtvis omfattande 7,5-30 hp. Studentarbeten ingår som en obligatorisk del i olika program och syftar till att under handledning ge den studerande träning i att självständigt och på ett vetenskapligt sätt lösa en uppgift. Arbetenas innehåll, resultat och slutsatser bör således bedömas mot denna bakgrund.

Innehållsförteckning

1. Abstract.....	4
2. Inledning.....	5
2.1 Bakgrund.....	5
3. Syfte och Frågeställningar.....	7
4. Material och metod.....	8
4.1 Litteraturstudie.....	8
4.2 Webbaserad träningsmodell.....	8
5. Resultat.....	10
5.1 Litteraturstudien inom compliance.....	10
5.1.1 Kommunikation.....	10
5.1.2 Praktiska råd för hur compliance kan förbättras på kliniken/djursjukhuset.....	13
5.1.3 Utbildning genom video och internet.....	16
5.1.4 Motivation.....	16
5.1.5 Orsaker till försämrade compliance.....	17
5.2 Webbaserad träningsmodell – Hundens träningsdagbok.....	18
5.2.1 Funktioner.....	18
5.2.2 Övningar.....	19
6. Diskussion.....	24
6.1 Metoddiskussion.....	24
6.2 Resultatdiskussion.....	24
6.2.1 Litteraturstudien inom compliance.....	24
6.2.2 Webbaserad träningsmodell – Hundens träningsdagbok.....	25
7. Populärvetenskaplig sammanfattning.....	27
8. Tack.....	28
9. Referenslista.....	29

1. Abstract

The aim of the present literature study was to define and describe the area "compliance in veterinary medicine" (*i.e.* the way treatment recommendations are being performed) and discuss the factors that influence the level of compliance. Based on the findings, a model that intended to increase compliance in orthopedic postoperative rehabilitation of dogs was designed. In the daily work as a veterinary nurse it is essential that one provides the best possible care to the animals from the beginning to the end of the treatment. This includes achieving good compliance. Based on the literature review, good communication is one of the most important things in increasing compliance. If the pet owners do not understand the treatment instructions it is impossible for them to comply. Another important factor is motivation; the pet owner needs to understand why the treatment is important for their pet. If one succeeds in making the pet owner comfortable and confident with performing the treatment it is more likely that they will comply. The study discusses a variety of models that intend to help in the daily work of increasing compliance. One of them is the four habit approach which may help to increase compliance in veterinary medicine by working on how to improve the communication between the animal healthcare team and the pet owners. The model explains some techniques that the healthcare team can use to accomplishing better communication. The model designed in this study seems to be a promising tool in increasing compliance in rehabilitation of dogs. To confirm that the model really leads to increased compliance it has to be evaluated in practice. Knowledge of important factors that helps the veterinary nurses to increase the level of compliance will lead to better quality of care and better treatment results for the animals.

2. Inledning

Rehabilitering av hundar med ortopediska sjukdomstillstånd är ett av de största områdena inom rehabilitering. Det krävs att djurhälsopersonalen som rehabiliterar hunden är väl medvetna om dess medicinska och kirurgiska tillstånd för att kunna skapa en adekvat rehabiliteringsplan. Målet med planen är att hjälpa hunden att så snart som möjligt få tillbaka sin normala funktion samt minimera risken för komplikationer.

Djurhälsopersonalen måste även aktivt utvärdera hunden för att kunna justera behandlingsplanen (Davidson *et al.*, 2005). I dagsläget sker denna utvärdering delvis genom uppföljande telefonsamtal men främst genom fysiska återbesök.

Rehabiliteringsplanen innehåller ofta detaljerade träningsinstruktioner som ska utföras av djurägaren i hemmet. Hur väl dessa instruktioner efterföljs påverkar behandlingsresultatet. I praktiken finns det många faktorer som har betydelse för om en behandling inte utförs alls eller om den utförs felaktigt. Om följsamhet (hur väl djurägaren följer behandlingsrekommendationer) inte infinner sig påverkas inte enbart kvaliteten av vården, det blir även en större ekonomisk kostnad när eventuella extra återbesök eller längre behandlingstider krävs för att hunden ska återfå sin normala funktion (Wayner & Heinke, 2006; Davidson *et al.*, 2005).

Målet med detta kandidatarbete är att utföra en litteraturstudie inom området följsamhet (compliance) samt undersöka vad som skulle kunna hjälpa djurägare och djurhälsopersonal att förbättra detta inom postoperativ rehabilitering av rörelseapparaten hos hund. Baserat på resultaten i litteraturstudien skapas en webbaserad modell som har för avsikt att öka compliance inom ovan nämnda område.

För att förtydliga kommer ordet compliance att definieras och sedan användas i följande delar av studien.

2.1 Bakgrund

Compliance är ett ord som kan ha olika betydelser. I en översiktsartikel förklarar Wayner & Heinke (2006) att compliance inom veterinärmedicin vanligtvis står för ett av dessa två påståenden.

1. De aktiviteter som utförs till följd av kännedom om lagar, förordningar och professionella koder eller riktlinjer.
2. Den grad av följsamhet enligt vilken klienten har utfört veterinärens rekommendationer och behandlingsprotokoll.

I en sammanfattning av en studie gjord av American Animal Hospital Association (AAHA) 2009 definieras även där uttrycket compliance inom veterinärmedicinen. Definitionen lyder som följande: i vilken utsträckning husdjuret får en behandling, undersökning eller rekommendation i enlighet med vedertagen praxis för djursjukhus eller djurkliniker. Compliance involverar här både veterinärmedicinsk personal som utför och/eller rekommenderar behandlingar, undersökningar samt djurägarens uppföljning av dem.

Wayner & Heinke (2006) beskriver en modell som kallas CRAFT för att uppnå compliance. Enligt förklaringsmodellen CRAFT uppnås compliance genom en process

som grundar sig på ett samarbete mellan djurhälsopersonalen och djurägaren. Compliance (C) = Recommendation (R) + Acceptans (A) + Follow-Through (FT). På svenska kan modellen förklaras som att C står för följsamhet och även för kommunikation som har stor betydelse inom ämnesområdet. R står för rekommendation. Det ska vara ett klart, koncist och förståeligt budskap som ges baserat på vad djurhälsopersonalen anser är det bästa för patientens hälsa. A står för godkännande och innebär att djurägaren har fått och förstått de avsedda rekommendationerna. De godkänner därmed den tänkta behandlingen av patienten. FT står för genomförande och innebär att djuret får den bestämda behandlingen som utförs av djurhälsopersonalen eller av djurägaren själv hemma. Sammanfattat är compliance ett resultat av den rekommenderade behandlingen av djuret, förståelsen och godkännandet från djurägaren samt genomförandet av behandlingen (Wayner & Heinke, 2006).

3. Syfte och Frågeställningar

Syftet med detta kandidatarbete är att utföra en litteraturstudie inom ämnesområdet compliance i djursjukvården samt baserat på resultaten av studien skapa en webbaserad träningsmodell som har för avsikt att öka compliance vid rehabilitering av hund.

Frågeställningar:

- Vad finns det idag skrivet i litteraturen inom ämnesområdet compliance i djursjukvården?
- Finns det idag någon webbaserad modell för uppföljning av rehabiliteringsplaner från klinik eller djursjukhus?
- Finns det möjlighet att skapa instruktioner för några terapeutiska rehabiliteringsövningar, med tillhörande vetenskapliga referenser?
- Vad finns det för alternativa webbaserade modeller på marknaden idag?

4. Material och metod

Metoden utgörs av en litteraturstudie. Resultaten från litteraturstudien ligger sedan till grund för skapandet av den webbaserade träningsmodellen.

4.1 Litteraturstudie

Litteraturen som ligger till grund för resultaten är av varierande grad evidensbaserade artiklar och böcker.

Databaser: Google scholar, PubMed, JAVMA, Science direct och Web of Knowledge. Sökord: "compliance", "web-based compliance", "compliance in veterinary medicine".

Antal artiklar som ansågs relevanta från början: 30 st.

Antal artiklar som ansågs relevanta efter mer genomgående analys och som valdes att användas: 16 st.

Inklusionskriterier: Artiklar eller böcker med helt eller delvis vetenskaplig dokumentation inom ämnesområdet compliance. Efter grundläggande analys av ämnet inom djursjukvården ansågs även fakta från humansjukvården som kan appliceras inom djursjukvården vara relevant att inkludera.

Exklusionskriterier: Artiklar som inte bidrog till ökad information inom ämnesområdet compliance riktat mot djursjukvården.

Både originalartiklar samt översiktsartiklar har använts. Översiktsartiklarna har hjälpt till att finna ytterligare originalartiklar av relevans för arbetets utformning.

4.2 Webbaserad träningsmodell

Baserat på resultatet av litteraturstudien skapades den webbaserade träningsmodellen. Denna modell publicerades på följande hemsida: hundenstraningsdagbok.webgain.se.

Innan modellen och hemsidan kunde skapas behövdes inte bara en grund inom ämnesområdet compliance utan även en grund i vilka metoder som finns för att skapa en hemsida. Ett gratisprogram med förinställda mallar som hjälp för att skapa hemsidan önskades. Detta hittades, men efter en stunds arbete konstaterades att det programmet inte hade förutsättningarna för att skapa de grundläggande funktionerna som behövdes. Därför valdes det aktuella programmet Webgain, som dessvärre inte var gratis. Webgain hade förutsättningar för att använda förinställda mallar som kunde skapa alla de funktioner som ansågs behövas. Funktionerna som behövdes var: en inloggningsfunktion, möjlighet att kunna publicera bilder, text samt videoklipp.

De bilder som publicerades var på en Golden retriever tik vid namn Stina och hennes ägare Katarina. Valet av demonstrationshund baserades på Stinas storlek och hennes "personlighet" samt deras otroligt goda samarbete.

Texten som publicerades på hemsidan är kortfattad information om några vanliga terapeutiska övningar inom rehabilitering, hur dessa ska utföras samt deras vetenskapliga referenser. Informationen har skrivits efter en litteratursökning inom området rehabilitering. Databas: Google scholar. Sökord: "rehabilitation" och "therapeutic exercise" in dogs. Litteraturen i textavsnittet är en sammanställning av både vetenskapliga artiklar samt en vetenskapligt belagd kursbok inom rehabilitering för hund och katt.

Filmklippen som publicerats på hemsidan är korta sekvenser där Stina och Katarina utför de beskrivna terapeutiska rehabiliteringsövningarna. Övningarna filmades med en digitalkamera (Nikon COOLPIX S9100) och redigerades innan de publicerades med ett program som heter Windows Live Movie Maker.

Urvalet av övningar baserades på de materiella resurser som fanns tillgängliga.

Bild 1. Detta är modellerna Katarina och Stina.

5. Resultat

5.1 Litteraturstudien inom compliance

5.1.1 Kommunikation

Abood (2007) beskriver i sin artikel att det är kommunikation som är grunden för god compliance. Inom humansjukvården har man sett att effektiv kommunikation mellan läkare och patient förbättrar behandlingsresultaten genom ökad följsamhet av behandlingsrekommendationerna. Enligt författaren tror de att djursjukvården fungerar på samma sätt trots att det inte är allmänt dokumenterat. I översiktsartikeln av Adams & Frankel (2007) poängteras också där vikten av god kommunikation för att få god compliance, vilket resulterar i god djuromvårdnad.

Kommunikation kan utföras på olika sätt. I en studie av Shaw *et al.* (2006) studerades på vilka sätt veterinärer och djurägare kommunicerar med varandra. Studien visade att det främst var biomedicinska (58 %) och biolivsstils-sociala (42 %) kommunikationsmönster som användes. Det biomedicinska kommunikationsmönstret användes främst när det fanns misstanke om sjukdom hos djuret, vilket är ett mer medicinsk inriktat mönster där veterinären söker sjukdomsdiagnosen. Biolivsstils-sociala kommunikationsmönstret användes främst vid hälsokontroller. Det kommunikationsmönstret var mer kundorienterat och relationscentrerat. Enligt studien visade det sig att veterinärerna inte använde sig enbart av den ena eller andra metoden i sina möten med djurägarna, de varierade beroende på vilken typ av besök som var inbokade.

Wayner & Heinke (2006) beskriver ett problem inom kommunikation som arbetande djurhälsopersonal bör ta i beaktning. Ibland kan djurhälsopersonal kritisera en djurägare direkt eller indirekt för att den tänkta behandlingen av djuret inte gav det förväntade resultatet. När detta sker är det viktigt att kontrollera vad som lett till denna ”non-compliance” och inte enbart peka ut djurägaren som enda anledningen.

Djurhälsopersonalen bör tänka tillbaka och kontrollera om bristande kommunikation har skapat denna bristande compliance. Ett effektivt sätt att göra detta på, är genom att reflektera över om träningsinstruktionerna har getts på ett bra sätt, om informationen förstås av djurägaren och om djurägaren samtyckte. Vidare förklarar författarna att användandet av ett för medicinsk inriktat språk många gånger kan vara ett kommunikationshinder. Det är därför viktigt att reflektera över sin kommunikativa förmåga och kontrollera om djurägaren verkligen har förstått vad som har rekommenderats (Wayner & Heinke, 2006).

I en studie av Frankel (2006) samt en översiktsartikel av Adams & Frankel (2007) beskrivs en metod som kan användas i syfte för att förbättra sin kommunikativa förmåga. Metoden kallas ”The Four Habits Approach” och består av fyra förhållningssätt som bör eftersträvas för att förbättra sin kommunikation. Målet med de fyra förhållningssätten är att snabbt skapa en avstämning av situationen samt att bygga upp ett förtroende hos djurägaren. Detta för att underlätta och effektivisera utbytet av information. Metoden leder också till att djurhälsopersonalen visar omsorg och empati gentemot djurägaren. Detta ökar sannolikheten för förbättrad följsamhet och resulterar i positiva hälsoreultat och därmed även förbättrad compliance. Förhållningssätten kategoriseras sedan in i färdigheter, tekniker och resultat. De fyra förhållningssätten är: 1. Inledande kontakt, 2. Locka fram ägaren/klientens perspektiv, 3. Uppvisa empati samt 4. Avslutande kontakt. I följande stycken kommer olika förslag från författarna om hur djurhälsopersonalen skulle kunna gå

till väga för att uppnå de olika förhållningssätten radas upp. För att förklara strukturen närmare är förhållningssätten kursiverade. Dessa når personalen upp till genom olika färdigheter som är markerade a, b, c... etc. samt genom ett antal tekniker som står beskrivna i punktform.

1. Inledande kontakt: I början av ett möte med djurägaren är det viktigt att skapa en kontakt. Det finns två metoder djurhälsopersonal kan använda sig av för att snabbt få fram djurägarens perspektiv av besöket. Den ena är med stängda frågor och den andra är med öppna frågor. De stängda frågorna påstås ge snabbare information men ger inte djurägaren utrymme att känna sig delaktig och få uttrycka sin oro eller övriga problem utöver det som veterinären frågar. Dessa frågor ska besvaras med korta svar eller enbart ja och nej. I de öppna frågorna får djurägaren mer självständigt berätta sin uppfattning om djurets hälsosituation. Då kommenterar veterinären med exempelvis mm-hmm, jag förstår, fortsätt och så vidare. Med denna metod får djurägaren mer utrymme att påverka samtalet. I den första delen är det följande tre färdigheter som har en viktig roll.

1 a) Snabbt skapa en avstämning av situationen.

- Presentera dig för alla i undersökningsrummet.
- Bekräfta/ursäkta ev. väntetid.
- Förmedla kunskapen om patientens tidigare besök och problem.
- Skapa en trygghet hos djurägaren.
- Ge en social kommentar som inte har med det medicinska att göra för att lätta upp spänningen hos djurägaren.
- Anpassa språket efter djurägaren.

1 b) Ta del av djurägarens oro:

- Börja kommunicera med metoden öppna frågor.
- Prata direkt med djurägaren om du har en tolk med dig.

1 c) Planera besöket:

- Upprepa problemet för att kontrollera att det är rätt uppfattat.
- Låt djurägaren få veta och godkänna vad du tänkt göra med djuret.
- Prioritera åtgärder när det blir nödvändigt.

Om följande färdigheter och tekniker har effekt så skulle det kunna leda till att det skapas en välkomnande atmosfär, personalen får snabbt fram anledningen till besöket, främjar att rätt diagnos ställs, det behövs mindre arbete, minimerar risken för att annan viktig information bara kommer fram i slutet som djurägaren glömde berätta tidigare, det bidrar till en känsla av delaktighet samt minskar risken för att en eventuell konflikt skulle uppstå (Frankel, 2006).

2. Locka fram ägaren/klientens perspektiv: Om personalen använder sig av nedanstående förhållningssätt och tekniker skulle ett vanligt problem i kommunikationen mellan djurägare-djurhälsopersonal kunna undvikas. Det är problemet som uppstår när djurhälsopersonalen antar att djurägaren kommer säga ifrån om de inte håller med om ett beslut. Många gånger behöver de bli tillfrågade om de förstår syftet med behandlingen och om de är överens om att den bör utföras. I den andra delen är följande tre färdigheter förklarade.

2 a) Djurägarens tankar om djuret:

- Utvärdera djurägarens syn på tillståndet.
- Fråga övriga (om det är flera berörda med vid besöket) vad deras syn är.

2 b) Förväntningarna av besöket:

- Ta reda på vad djurägaren tycker målet med besöket är.

2 c) Påverkan på vardagslivet:

- Kontrollera hur tillståndet har påverkat livssituationen i hemmet, på jobbet eller inom familjen.

Resultaten av dessa frågor är att djurägaren respekterar de olika vinklingarna som ges, det ger också djurägaren möjligheten att ge viktiga ledtrådar i diagnosutredningen, tar fram gömda orosmoment/åsikter, tar fram möjlighet till andra alternativa behandlingar och tester samt förbättrar diagnosticering av bland annat depression och ångest hos husdjuren (Frankel, 2006).

3. *Uppvisa empati:* Den nya tidens teknologi och ekonomiska press har satt sina spår inom vården. Enligt författaren Frankel (2006) visas det väldigt låg grad av empati av personalen under veterinärbesöken. Det finns paralleller dragna till att detta skulle kunna leda till sämre compliance. I den tredje delen är det fyra färdigheter som kan hjälpa till att uppnå förhållningssättet.

3 a) Var öppen för djurägarens känslor:

- Bedöm förändringar i språk och tonläge.
- Leta efter tillfällen att kunna ge empatiska kommentarer.

3 b) Ge minst en empatisk kommentar:

- Nämn känslor som kan uppstå (exempelvis: det låter väldigt upprörande).
- Ge komplimanger till djurägaren om de försöker lösa problemen.

3 c) Visa icke-verbal empati:

- Gör en paus, ge beröring (exempelvis i form av tröstande klapp på axeln), eller ändra ansiktsuttrycket.

3 d) Var självmedveten om dina egna reaktioner:

- Använd egna känslor som kan ge en gissning om vad djurägaren kan uppleva/känna.
- Ta en paus om det krävs.

De resultat som kan visas efter dessa tekniker och färdigheter har använts är att det blir ett meningsfullt besök. Det ger också upphov till förtroende som kan leda till att bättre information ges av djurägaren, compliance ökar samt att det gör det lättare att få respekt om personalen skulle behöva sätta en gräns och säga nej (Frankel, 2006).

4. *Avslutande kontakt:* Till skillnad från de föregående förklarade förhållningssätten som går ut på att kommunicera för att samla information från djurägaren går det här förhållningssättet istället ut på att ge information. Färdigheterna ger tips på hur personalen på ett bra sätt kan ge diagnostisk information, motivera djurägarna till ett gemensamt beslut om behandlingen samt se till att de har förstått rekommendationerna. I den fjärde

delen är följande fyra färdigheter beskrivna av författaren.

4 a) Förklara diagnosen:

- Börja med den grundläggande anledningen till besöket.
- Kontrollera att djurägaren har förstått.

4 b) Utbilda:

- Förklara anledningen till de olika tester och behandlingar som blir aktuella.
- Nämn möjliga biverkningar och det troliga sättet behandlingen kommer att gå till på.
- Rekommendera eventuella livsstilsförändringar.
- Erbjud skriftligt material samt andra tillgängliga resurser.

4 c) Involvera djurägaren i besluten om behandlingen:

- Diskutera målen med behandlingen.
- Undersök om det finns andra möjligheter, lyssna till djurägarens önskemål.
- Sätt gränser (med visad respekt).
- Bedöm djurägarens möjligheter och motivation att utföra behandlingen.

4 d) Slutföra besöket:

- Fråga om de har några fler frågor.
- Bedöm om de är nöjda.
- Försäkra dig om att djurägaren är med på den tänkta planen.

Genom att informera djurägaren på detta sätt kan det resultera i: ökad potential för samarbete, förbättrar behandlingsresultatet, förbättrar compliance, minskar återkommande samtal med frågor och återbesök samt uppmuntrar till mer egenvård (Frankel, 2006).

5.1.2 Praktiska råd för hur compliance kan förbättras på kliniken/djursjukhuset.

Genom att öka compliance ökas även vårdkvaliteten för det specifika djuret, vilket är något som alla i djurhälsopersonalen alltid bör sträva efter (Wayner och & Heinke, 2006).

Förbättrad compliance ökar förtroendet hos kunderna. De känner sig tryggare att vidta åtgärder och genomföra rekommendationer som de förstår och stödjer.

Djurhälsopersonalen får se fördelarna genom att behandlingsplanen följs hela vägen (Abood, 2007).

I studien av AAHA (2008) har författarna utgått från sin tidigare studie ”The path to high-quality care” (2003) och fördjupat sig mer inom compliance och hur den har förändrats över de senaste åren. I studien skapades tre moduler. Den första modulen inriktar sig på en analys av compliance inom humanmedicinen för att identifiera strategier för att öka compliance. Den andra modulen beskriver forskning relaterad till djurägarnas attityder och reaktioner angående följsamheten för att identifiera potentiella barriärer och beteenden hos djurhälsopersonalen som skulle kunna leda till en försämrad compliance. Den tredje modulen bygger på en analys av vilka insatser djursjukhus/kliniker har utfört för att förbättra sin compliance.

Modul 1: Det finns ett antal åtgärder som visat sig förbättra följsamheten inom humanmedicinen. Författarna anser att dessa också borde gälla inom veterinärmedicinen. Generellt delas åtgärderna in i följande tre kategorier:

- Tekniska: Förenkla behandlingsmetoderna.
- Beteende: Ge hunden beröm, lek eller mat för att den lättare ska acceptera behandlingen. Ge ut påminnelser via mail, telefon eller e-post.
- Utbildning: Ge tryckta eller bildmässiga instruktioner och ge patienten möjlighet att få rådgivning av en läkare eller farmaceut. Några av dessa är ganska enkla och kan lätt utföras medan andra kan innebära noggrant planerande för att få resultat (AAHA, 2008).

Modul 2: I denna modul var en av de mest betydande upptäckterna att det finns stora skillnader mellan den kommunikation som ges av djurhälsopersonalen jämfört med den typen av kommunikation som troligen skulle kunna leda till bättre följsamhet. Författarna beskrev sex viktiga faktorer som skulle kunna leda till en bättre kommunikation. Dessa är följande: demonstration av den tänkta behandlingen, tiden för undersökningen, skriftlig information, uppföljande telefonsamtal, kontinuerliga medicinska påminnelser samt kontinuitet med veterinären. När den ekonomiska aspekten studerades ur djurägarnas perspektiv visade det sig att de flesta djurägarna skulle kunna tänka sig att betala mer för att få en enklare behandlingsmetod om det fanns alternativ (AAHA, 2008).

Modul 3: Ett viktigt resultat från modul tre visade sig vara bekräftelsen av att CRAFT, som förklarades tidigare, ligger till grund för all form av compliance. Författarna såg också att de kliniker som hade utformat program för att förbättra sin compliance även hade den högsta graden av compliance. Några olika sätt de kunde förbättra sin compliance på var exempelvis genom att anordna workshops, utbildning av personal och klienter samt regelbundet utvärdera resultaten (AAHA, 2008).

Författarna till studien ”The path to high-quality care” (AAHA, 2003), som nämndes tidigare, skapade en modell med syfte att öka compliance i praktiken baserat på studiens resultat. Modellen är uppdelad i följande 6 steg.

Steg 1: Mät/kontrollera den nuvarande graden av compliance.

Det första steget går ut på att de som arbetar på kliniken ska börja analysera graden av compliance samt granska vilket område som är i mest akut behov av en förbättring. AAHA skapade 2003 en bok som sammanfattar dessa 6 steg. I bokens pärm finns en CD bifogad. Denna CD har ett medföljande program som inte ska ta mer än 2 timmar för personalen att använda för att mäta den aktuella graden av compliance.

Steg 2: Involvera alla i personalen.

I det andra steget förklarar författarna hur personalen kan involveras på flera olika sätt för att förbättra djurägarens compliance. De behöver träna och bli medvetna om klinikens allmänna rekommendationer. Dessa brukar finnas nedskrivna i olika guider för att alla i personalen ska kunna ge samma rekommendationer till djurägarna. En guide kan exempelvis beskriva hur en seniorhälsokontroll går till och vad som ingår i den eller vad som tillhör en preanestetisk blodprovprofil. Hela personalen bör samlas och gå igenom dem, eller om de inte finns, skapa dem tillsammans. Detta gör att alla får en chans att godkänna guiderna vilket sedan underlättar för att de ska följas. Författarna belyser också att det är viktigt att bestämma hur kliniken ska följa upp sina patienter och deras behandlingar. Detta kan exempelvis göras genom att en i personalen utses till att bedöma

patientens compliance status. Då kontrollerar den personen hur patientens behandling har gått och om det finns något område med bristande compliance. Detta berättar personen sedan för den berörda personalen så de har en möjlighet att ge bättre information på de punkterna. Denna information kan bland annat ges i form av broschyrer eller en länk till en hemsida som är pålitlig om mer information önskas. Det är också bra om personalen frågar patienten om de ska boka in eventuella återbesök innan de lämnar kliniken. AAHA (2003) skriver även i detta steg att ett program för hemgångsråd bör implementeras så att alla djurägare kan få skriftlig information om hur de ska fortsätta behandlingen hemma. Upp till 80 % av djurägarna som varit med i studien ville ha både muntliga samt skriftliga rekommendationer/instruktioner med sig hem efter besöket. Utvärdera om det finns något system för påminnelser. Det finns idag många kliniker som exempelvis har vaccinationspåminnelser. I studien menar författarna att den maskinvara som används för sådana ändamål även skulle kunna skapa andra typer av påminnelser. Exempelvis påminnelser för när det är dags att beställa hem ny medicin för de husdjur som står på livslång behandling. De tyckte också att ett system för uppföljande telefonsamtal borde skapas, om det inte redan finns.

Steg 3: Sätt upp compliance mål.

Det tredje steget ger tips på hur målen bör sättas upp. Det är viktigt att poängtera för personalen att målet är att öka compliance för att höja kvaliteten på vården, och inte primärt på grund av den ekonomiska aspekten. Se till att det är hela personalens mål och inte bara ledningens. Var noga med att sätta realistiska och specifika mål. Det är inte möjligt att få 100 % compliance på någon punkt men de flesta kan förbättras.

Steg 4: Implementera guiderna/rekommendationerna som utformats.

Det fjärde steget ger tips på hur personalen kan fortsätta arbeta för att få resultat. Förbättringen av compliance bör vara av hög prioritet hos alla i personalen. För att det ska fortsätta vara en prioritet bör en i personalen utses som coach för att hjälpa de resterande. Coachen kan exempelvis vara den personen ur personalen som ser till att steg 2 i modellen genomförs.

Steg 5: Mät och utvärdera resultaten.

I det femte steget påvisas vikten av att följa upp arbetet. Studien visade att de kliniker som hade mätt och utvärderat sin compliance hade högre grad av compliance än de kliniker som inte gjort det. Hur kliniken väljer att utvärdera var olika. Det kan vara så att de redan hade ett dator-baserat program att tillgå, annars gick det lika bra att utvärdera i pappersformat. Huvudsaken var att allt skrevs ned så det senare kunde utvärderas.

Steg 6: Fira att ni har fått en bättre compliance.

Det sjätte steget får inte glömmas. Det är en viktig del i en process som denna. Ett tips kan vara att sätta upp delmål som firas när de uppnåtts istället för att bara fira när det slutliga målet uppnås. Om målet är att öka compliance inom seniorhälsokontroller från 35 % till 45 % kan ett bra delmål vara att fira med exempelvis eftermiddagsglass eller liknande vid 40 %. Kom även ihåg att mäta compliance i hur många patienter som fått en bättre vård. Ett exempel på detta kan vara: baserat på arbetet i att förbättra compliance inom seniorhälsokontroller har vi under den senaste månaden undersökt 14 hundar, varav 3 av dem hade hälsoproblem som nu upptäckts i tid så de går att behandla innan de blir mer allvarliga (AAHA, 2003).

5.1.3 Utbildning genom video och internet

Tidigare i arbetet har utbildning av djurägarna ansetts som en faktor som skulle kunna förbättra compliance (Frankel, 2006). I en studie inom humansjukvården har Croker *et al.* (2010) studerat om användandet av video skulle kunna leda till en förbättrad inläring hos studenter. I studien filmades olika laboratoriska övningar som studenterna sedan skulle lära sig utföra. Resultatet från studien visade att inläringen ökade hos studenterna. De blev mer motiverade och kunde arbeta mer självständigt.

En annan typ av media som kan användas i utbildande syfte är internet. Gremeaux & Coudeyre (2010) gjorde en litteraturstudie inom humansjukvården för att studera om det fanns intresse av att använda internet som ett verktyg för att utbilda patienter. Resultatet visade att internet är ett bra komplement till vanlig information från läkaren. I dagsläget behövs de studerade internetsidorna dock kompletteras med mer vetenskaplig fakta. Inom de olika områdena för att göra dem mer korrekta och användbara. Författarna tyckte att läkare borde börja ta del av dessa internetsidor så de kan rekommendera en sida som de vet är korrekt och användbar vid de specifika sjukdomstillstånden patienten råkat ut för. I studien presenterades ett antal olika program som erbjuder information/utbildning på olika sätt. De flesta programmen utbildade enbart genom information, men det fanns några som var mer interaktiva och kognitivt-beteende inriktade. Programmens upplägg varierade från att erbjuda en e-post tjänst som informerar eller motiverar, till andra tjänster som hänvisade patienten till ett slags själv-hjälps program för hantering och behandling av deras sjukdomstillstånd. Studien visade att patienter var positivt inställda till denna typ av media för utbildning. De tyckte att det var trevligt och lätt att använda. Det var dock ett par problem som lyftes fram i studien. Ett av dem var att äldre människor kunde behöva hjälp med att komma åt informationen. Frosch *et al.*, (2003) studerade om det fanns några skillnader mellan att utbilda män om prostata specifika antigen test (PSA) genom internet eller video. Resultatet visade att video generellt var mer effektivt i utbildande syfte än vad internet var.

5.1.4 Motivation

Tidigare i arbetet har motivering av djurägare belysts som en faktor som kan öka compliance (Frankel, 2006). I ett examensarbete av Forsman (2012) undersöktes genom en intervjustudie vad som motiverade djurägare. Resultatet visade att följande faktorer inverkar på vad som motiverade djurägare.

- **Bemötandet:** både gentemot djuret samt djurägaren. De djurägare som deltog i studien upplevde att hela besöket spelade in men att det främst var det inledande skedet som ansågs viktigast. De ville känna sig välkomna och bra bemötta på en gång. När det gäller bemötandet av djuren tyckte djurägarna att det var viktigt att personalen bemötte dem trevligt och att de var snälla mot dem. Djurägarna uppskattade också om det känns att personalen tycker om djur. Ytterligare en viktig aspekt var att tilltala djuren vid deras namn samt att de både kommunicerar fysiskt och verbalt med dem.
- **Information:** förklarande, skriftlig samt orosdämpande information. Djurägarna ville bli tydligt informerade om varför en behandling väldes och varför den var viktig. De ville även få information om den specifika behandlingen och om det fanns några eventuella biverkningar eller komplikationer. De ville också veta hur det kommer att påverka djuret och om det kommer krävas någon speciell omvårdnad i hemmet. De tyckte att det var bättre med för mycket information än

för lite. Skriftlig information i form av en folder, broschyr eller lapp med viktiga punkter uppskattades för att de skulle komma ihåg hur de ska gå tillväga efter besöket. Påminnelser inför exempelvis vaccinationer ansågs vara positivt. Orosdämpande information kunde vara att de fick med sig skriftlig information hem, att de bemöttes av en lugn djursjukskötare som tog sig tid att svara på alla deras frågor.

- **Respekt:** för djurägarens ekonomi och val av behandlingsalternativ. När det gällde respekt för djurägarnas ekonomi syftade de främst till att de ville att djurhälsopersonalen skulle ta hänsyn till deras ekonomiska situation. De uppskattade också om det gavs flera alternativ och att djurhälsopersonalen uttryckligen sa vad som var viktigast att lägga pengar på. Djurägarna ville dessutom få olika valmöjligheter samt att djurhälsopersonalen respekterade deras beslut (Forsman, 2012). Den ekonomiska aspekten finns även studerad av Coe *et al.*, (2007). I den studien jämfördes skillnaden mellan veterinärers och djurägares syn på ekonomi. Resultatet visade att djurägare ville att det skulle framstå från veterinärens sida att djurets hälsa kommer först och att de ekonomiska aspekterna kommer sen, men de ville fortfarande att veterinären skulle vara öppen och ta upp en diskussion om kostnader kring behandlingar och deras prognos. Veterinärerna tycker att det var ett svårt ämne att diskutera och känner sig ofta undervärderade. Deras ekonomiska synsätt är att djurägarna ofta inte tänker på de materiella kostnaderna, tiden det tar samt kunskapen hos veterinären (Coe *et al.*, 2007).
- **Pålitlighet:** Kunnig, förtroendeingivande, tillgänglig och kompetent personal samt att ryktet påverkade motivationen. För att djurägarna skulle uppfatta personalen som kunnig syftade de främst på handlingar. De tyckte att det skulle märkas att personalen visste vad de gjorde, att de gjorde vad de kunde samt att de visste vad de pratade om. De ville att djurhälsopersonalen ska vara förtroendeingivande, de ville kunna lita på de som ska ge deras djur vård. Djurhälsopersonalen kan uppnå detta genom att inte vara osäkra i sina handlingar, vara lugna men framstå som kompetenta, kunniga och trygga i sin arbetsroll. Djurägarna tyckte även att ryktet om kliniken eller djursjukhuset kunde motivera dem. Tillgängligheten i syftet att motivera djurägarna var att de skulle vara lätt att nå kliniken/sjukhuset, att de snabbt skulle kunna få råd per exempelvis telefon (Forsman, 2012).

5.1.5 Orsaker till försämrad compliance

Faktorer som kan leda till sämre compliance är många. I en studie av Abood (2007) beskrivs ett antal som skulle kunna bidra till försämrad compliance även kallat ”non-compliance”. Dessa är exempelvis ekonomiska bekymmer, tidsbrist, frågor om bekvämlighet samt bristande förmåga i att försäkra djurägaren om fördelarna med behandlingen. I resultaten av modul ett ur studien av AAHA (2008) identifierades ett antal hinder som skulle kunna vara orsaker till non-compliance. Dessa hinder är från humansjukvården men författarna till studien utgår från att liknande hinder finns inom djursjukvården. Här nedan finns hindren förklarade.

- Psykologiska faktorer såsom biverkningar, oro, förnekelse om behov, glömska och brist på uppenbara eller akuta symtom (som exempelvis för sjukdomar som högt blodtryck).
- Brist på förståelse eller tro på betydelsen av den tänkta behandlingen.

- Behandlingslängden, eventuella komplikationer och kostnad för behandlingen.
- Bristfällig eller ineffektiv kommunikation mellan patient och läkare (AAHA, 2008).

Genom att de som arbetar inom djurens hälso- och sjukvård är medvetna om de ovan nämnda faktorer och hinder som leder till non-compliance kan de aktivt försöka motverka uppkomsten av dem (Abood, 2007).

5.2 Webbaserad träningsmodell – Hundens träningsdagbok

Syftet med modellen är att öka compliance inom rehabilitering av hund genom att skapa funktioner som i litteraturstudien funnits kunna leda till en förbättrad compliance. Tanken är att denna modell ska kunna användas efter att djurägaren har träffat djurhälsopersonalen och fått en rehabiliteringsplan med olika övningar de ska utföra hemma. Den webbaserade träningsmodellen publicerades på hemsidan: hundenstraningsdagbok.webgain.se.

5.2.1 Funktioner

1. Bild och text på startsidan.

På startsidan står en välkomsthälsning samt kortfattad information om hemsidans innehåll.

2. Inloggning samt en egen profil.

Grundtanken är att kliniken ska skapa en individuell inloggning till djurägaren. När djurägaren har loggat in får de tillgång till sin profil det vill säga deras hunds träningsdagbok. Inloggningen är viktig för att djurägaren ska kunna få tillgång till alla funktionerna på hemsidan. I profilen är det meningen att djurägaren ska skriva ned när de har utfört en övning samt kortfattat beskriva hur det gick. Exempel: Idag har Stina dansat och gått skottkärra 2 ggr och det gick utmärkt. Användarnamn och lösenord skall vara framtagna så att kliniken som väljer att använda hemsidan ska kunna följa upp hur det går för varje patient. Exempelvis så skulle hundens journalnummer kunna användas som användarnamn och sedan skapa ett lösenord som är samma alla användare för att lätt komma åt informationen.

Inloggningsfunktionen valdes framförallt för att djurägarna skall få egna profiler så att det finns en möjlighet för uppföljning av varje patient. Den valdes också för att enbart djurägare skall kunna få tillgång till övningarna. Detta för att undvika att allmänheten ska missbedöma och eventuellt behandla hemma utan djurhälsopersonalens föregående rekommendationer och instruktioner. Meningen med hemsidan är att den ska fungera som en hjälp till de instruktioner som getts, inte att djurägarna ska konstruera egna.

3. Text som förklarar övningen samt dess effekt på kroppen.

Efter att djurägaren har loggat in får de tillgång till övningarna. Det finns en skriftlig information till varje terapeutisk övning. Informationen beskriver övningens syfte, instruktioner om hur den bör utföras samt den vetenskapligt visade effekten övningen har på kroppen.

Djurägarna ska endast utföra de övningar de blivit rekommenderade och som står skrivna i rehabiliteringsplanen. Enligt resultaten i litteraturstudien visade det sig att internet var en typ av media som patienter var positivt inställda till att använda i utbildningssyfte (Gremeaux & Coudeyre 2010). Denna del av hemsidan är fokuserad på just utbildning för att göra djurägaren mer trygg i hur övningen skall utföras. En trygg djurägare kan bidra till förbättrad compliance (Frankel, 2006; Adams & Frankel, 2007).

4. Film som visar hur övningen ska utföras.

Eftersom litteraturstudien också visat att compliance kan förbättras genom att djurägare/patienter får utbildning genom videofilm (Frosch *et al.*, 2003; Croker *et al.*, 2010) valdes de terapeutiska övningarna att inte enbart förklaras i text utan även via några film-klipp.

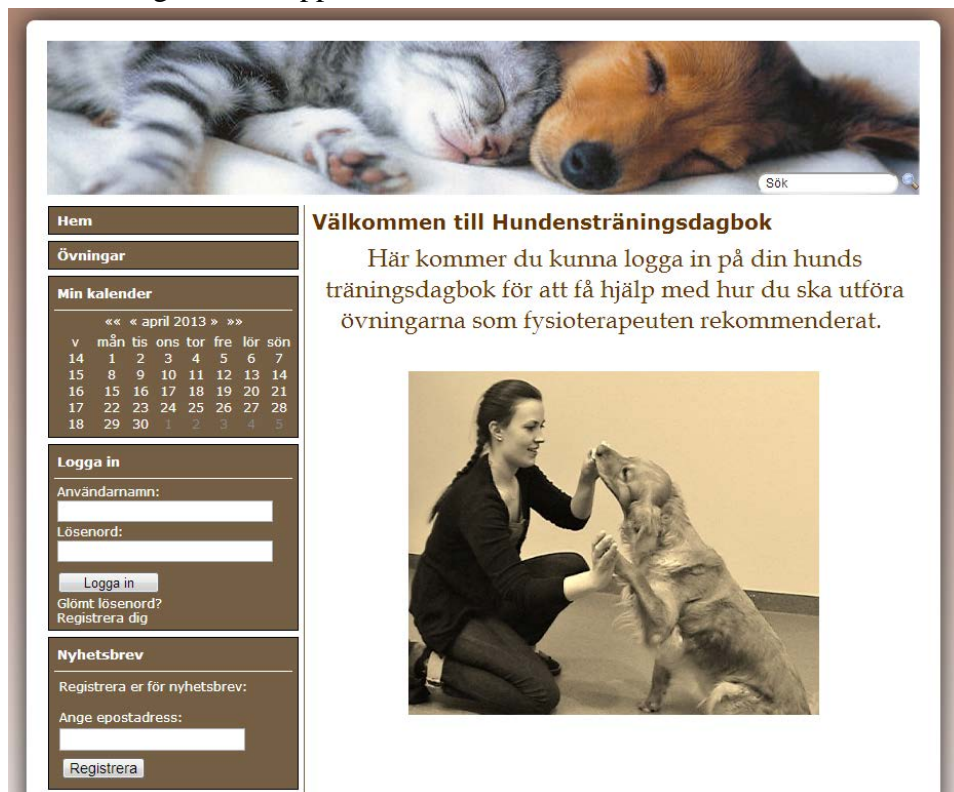

Bild 2. Det här är startsidan på modellen/hemsidan.

5.2.2 Övningar

Först förklaras några grundläggande begrepp som kommer att nämnas i övningarna.

Proprioception = djurets självmedvetenhet om dess position utan visuell input (Millis *et al.* 2004b)

Steglängd = en cykel av kroppsrörelser som börjar när den ena tassens kommer i kontakt med underlaget och slutar när den tassens återigen får kontakt med underlaget (Gillette, 2004).

Stegcykel = en period i stegcykeln från att tassens lämnar underlaget till att den förs upp i luften och sedan nuddar underlaget igen (Gillette, 2004).

Ståendefas = den period i stegcykeln då tassan är i kontakt med underlaget (Gillette, 2004).

Svänningsfas= den period i stegcykeln då tassan är i luften (Gillette, 2004).

Range of Motion = En leds totala rörelseomfång från extension till flexion (Millis *et al.*, 2004a).

På bilderna nedan visas de leder som nämns senare i texten samt skillnaden mellan extension och flexion i en led.

Bild 3. Här visas var de olika lederna sitter på kroppen.

Bild 4. Extension i knäled = utsträckt knäled.

Bild 5. Knäled i flexion = böjd knäled.

Skottkärnan

Syfte: Att förbättra användandet av frambenen hos hunden (Weigel *et al.*, 2005).

Utförande: Lyft försiktigt upp hundens bakdel genom att placera dina händer vid hundens ljumskar. När du har lyft upp bakkdelen en bit från marken så att vikten enbart ligger på frambenen för du försiktigt hunden framåt. Tänk dock på att vissa hundar kan behöva lite hjälp i början för att inte tappa balansen och falla omkull. Det kan vara bra att ha någon som stödjer framdelen om det skulle behövas. När hunden blir starkare och orkar mer kan övningen även utföras i svag uppåtlutning (Bockstahler *et al.*, 2004)

Vetenskaplig referens: I en studie av Millis *et al.*, (2004) har övningens effekt på kroppen studerats och jämförts med hur kroppen fungerar under vanlig skritt. Övningen gav signifikant ökad extension i bogleden och ökad flexion i armbågsleden, samt minskad flexion i bogleden, extension i armbågsleden, extension i karpalleden, flexion i karpalleden och total Range of Motion (ROM) i karpalleden, jämfört med normalt gående. Steglängd, ståendefas och svävningfas var signifikant kortare vid skottkärregång än vid normal skritt.

Skottkärnan

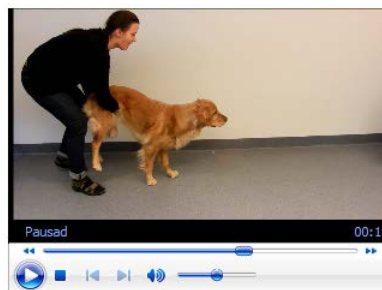

Bild 6. En bild från filmsekvensen av övningen skottkärnan.

Sitt-stå

Syfte: Att fokusera på ROM och styrkan i bakbenen (Gross Sanders, 2007).

Utförande: Börja med att få hunden att sätta sig ner kontrollerat med båda bakbenen i lika stor flexion. Efter att hunden har satt sig ner ska den resa sig med lika mycket vikt fördelat mellan båda bakbenen (Bocksthaler *et al.*, 2004).

Vetenskaplig referens: På denna övning har ingen vetenskapligt referens med bevisad effekt av övningen hittats.

Sitt-Stå

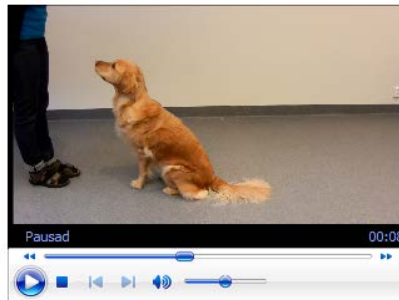

Bild 7. En bild från filmsekvensen av övningen sitt-stå.

Dansa

Syfte: Att öka belastningen på bakbenen samt öka dess muskelstyrka (Bockstahler *et al.*, 2004; Weigel *et al.*, 2005).

Utförande: Ta vardera framben i dina händer och lyft dem, vikten blir då riktad enbart på bakbenen. För sedan försiktigt hunden framåt eller bakåt beroende på i vilken riktning ni ska dansa. Om hunden behöver extra stöd kan man försöka hålla den i armhålorna istället för i frambenen. När hunden blivit starkare kan även denna övning utföras i svag uppåtlutning (Bockstahler *et al.*, 2004).

Vetenskaplig referens: I studien av Millis *et al.* (2004) jämfördes effekten på kroppen mellan att dansa med hunden och låta den gå normalt. Dansövningen gav signifikant minskad flexion i höftleden, total ROM i höftleden, flexion i hasleden samt total ROM i hasleden jämfört med normalt gående (i genomsnitt 10 grader). Steglängd och svävningssfas var signifikant kortare, medan ståfasen var lika lång som vid normalt gående. I översiktsartikeln av Weigel *et al.* (2005) beskrivs även effekten av att dansa bakåt. Det ger en ökad extension i höftleden samt flexion i knäleden. Dessutom blir det även minskad flexion i höftleden, total ROM i höftleden, extension i knäleden och total knäleds ROM. För att öka muskelstyrkan i gluteus muskeln rekommenderar Weigel *et al.* (2005) att dansa framåt.

Dansa

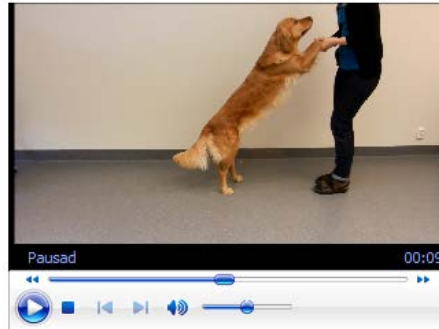

Bild 8. En bild från filmsekvensen av övningen dansa.

Viktfördelning

Syfte: Att förbättra proprioceptionen (Bockstahler *et al.*, 2004).

Utförande: Placera hunden så att den står stadigt på alla fyra tassarna. Den som utför övningen ska sedan hålla sina händer på hundens vardera sida. Därefter trycker man försiktigt på hundens ena sida så att den förflyttar sitt viktcentrum till andra sidan utan att tappa balansen. Ibland kan hunden behöva stöd vid denna övning så var alltid vaksam på hur hunden reagerar (Bockstahler *et al.*, 2004).

Vetenskaplig referens: På denna övning har ingen vetenskapligt referens med bevisad effekt av övningen hittats.

Viktfördelning

Bild 9. En bild från filmsekvensen av övningen viktfördelning.

6. Diskussion

6.1 Metoddiskussion

Metoden som använts i detta kandidatarbete är en litteraturstudie. Enligt Friberg (2006) finns det olika sätt att skriva en litteraturstudie. Baserat på vad författaren beskrivit om de olika skrivsätten så ansågs en litteraturöversikt passa bäst för att uppnå kandidatarbetets syfte. Friberg (2006) beskriver att en litteraturöversikt inom humansjukvården går ut på att skapa en översikt över kunskapsläget inom ett visst vårdvetenskapligt område, eller ett problem inom en sjuksköterskas verksamhetsområde. Arbets sättet anses ha bidragit till ökad förståelse för begreppet compliance inom djursjukvården, samt ökat kunskapsnivån kring vilka faktorer som anses påverka graden av compliance. Något som Friberg (2006) också poängterat är att den forskning som används i resultatet måste granskas kritiskt på grund av att författarna kan ha valt att ta med resultat från andra studier som stödjer deras resultat. Detta kan bidra till en vinkling som kanske inte alltid är korrekt då det är tolkat av en annan person.

För skapandet av den webbaserade modellen anses litteraturöversikten ge en bra grund. Det bidrog till att ta reda på vilka funktioner modellen skulle behöva för att kunna bidra till en ökad compliance inom rehabiliteringen.

6.2 Resultatdiskussion

6.2.1 Litteraturstudien inom compliance

Vad finns det skrivet om compliance inom djursjukvården idag?

Det finns inte så mycket forskat på compliance inom djursjukvården. Speciellt inte hur en djursjukskötare och en djurägare skulle kunna samarbeta för att få en förbättrad compliance. Största delen av litteraturen som har publicerats inom djursjukvården om compliance belyser ämnet kommunikation mellan veterinärer och djurägare. Det finns dock två studier gjorda av AAHA år 2003 och 2008, där de har studerat compliance av exempelvis seniorhälsokontroller, vaccinationer, tandvårdsprofylax och dietfoderrådgivning. samt vad som hänt med compliance i praktiken sedan de gjorde den första studien år 2003. Författarna till de ovan nämnda studierna har kommit fram till att compliance är mycket lägre i verkligheten än vad djurhälsopersonalen generellt tror. Utöver studierna av AAHA (2003, 2008) är de flesta artiklarna som fokuserat på djursjukvården litteraturöversikter inom compliance. De flesta är då även baserade på ett antal humansjukvårdsartiklar. När artiklar inom humanmedicinen använts har författarna försökt dra direkta kopplingar till att det skulle kunna fungera på ett liknande sätt inom djursjukvården. En fråga som har dykt upp under arbetets gång är om det finns någon forskning gjord på hur bra compliance uppnås när det inte är du själv som människa som är patienten. När det är en tredje part som ska få behandlingen. Är det då så klokt att dra direkta kopplingar? Finns det någon forskning på hur det varierar i compliance om man behandlar sig själv jämfört med om man behandlar andra människor eller sina barn som skulle kunna visa andra resultat? Trots idogt sökande har författaren till detta arbete inte kunnat hitta några sådana studier.

Arbetet har gett en större förståelse för definitionen av compliance, vilka metoder det finns för att kunna förbättra samt några faktorer som skulle kunna bidra till försämrad compliance. Det centrala i rollen som djursjukskötare är att utföra olika behandlingar och ge rekommendationer till djurägare om hur de ska behandla sitt djur för att det ska få den bästa tänkbara vården. En ökad förståelse för hur en djursjukskötare uttrycker sig för att motivera djurägaren att fullfölja behandlingen anses vara i hög grad relevant. Det är viktigt att djursjukskötare börjar utvärdera hur bra compliance det verkligen infinner på

arbetsplatserna. Detta för att kunna förbättra compliance som i sin tur leder till att djuret får bättre kvalitativ vård. Litteraturstudien har gett några konkreta förslag på hur man skulle kunna gå tillväga för att förbättra compliance på en klinik eller ett djursjukhus som anses användbara även i Sverige.

Finns det idag någon webbaserad modell för uppföljning av rehabiliteringsplaner från djurklinik eller djursjukhus?

Under studiens gång har det inte hittats någon litteratur som visat att det finns. I stället används oftast återbesök eller telefonsamtal som återkoppling och uppföljning av planerna.

Finns det möjlighet att skapa instruktioner för några terapeutiska rehabiliteringsövningar, med tillhörande vetenskapliga referenser?

Ja, baserat på resultaten av studien har sådana skapats. Det är dock fortfarande problem med att finna relevanta vetenskapliga referenser som beskriver övningarnas effekter på kroppen. Det behövs mer forskning inom området.

Vad finns det för alternativa lösningar av webbaserade modeller på marknaden idag?

Det finns ett antal olika påminnelse-system. Ett exempel är att det skickas ut påminnelser per post när det är dags för hunden att vaccineras. Det finns program inom humansjukvården som syftar till att ge information om olika sjukdomstillstånd samt även en del själv-hjälps program om hur vissa kroniska sjukdomar kan behandlas hemma. Dock tyckte författarna Gremeaux & Coudeyre (2010) till den studien som nämnts dessa modeller att de varken var tillräckligt aktuella eller vetenskapligt korrekta för att rekommenderas i dagsläget.

6.2.2 Webbaserad träningsmodell – Hundens träningsdagbok

I skapandet av den webbaserade modellen var syftet att den skulle hjälpa till att öka compliance inom postoperativ rehabilitering av rörelseapparaten hos hund. En ökad compliance inom området skulle leda till att djuret får en bättre vård och snabbare återfår sina normala funktioner i den grad det går. De resultat i studien som kunnat bidra till detta är att djurägaren kan få utbildning genom att de har tillgång till skriftlig information om hur övningarna går till hemma. De har dessutom fått övningarna förklarade med filmsekvenser som enligt en studie skulle kunna vara ett bra alternativ för utbildning. Det har också noterats i studien att internet är en typ av media som personerna uppskattar att använda sig av i utbildande syfte. Att djurägarna får skriva en liten dagbok och att de är medvetna om att kliniken har möjlighet att följa upp detta anses vara en motivationshöjare. Sättet kliniken kan följa upp rehabiliteringsplanen och resultaten på är ett nytt och enklare sätt som också bör kunna leda till en förbättrad compliance. Hemsidan borde underlätta för familjer som har hundar som behöver rehabilitering. Oftast upplevs det som att det bara är den familjemedlemmen som var med hunden på kliniken som ensam har ansvaret för rehabiliteringen. Genom hemsidan har de nu möjlighet att utbilda flera i familjen på ett enkelt sätt.

Det finns idag stor avsaknad av vetenskaplig dokumentation för de terapeutiska övningarnas effekter på kroppen, ändå används övningarna i stor utsträckning och då troligtvis baserat på beprövad erfarenhet. Vidare forskning inom detta område är av stor betydelse för att djuren ska få så bra behandlingar som möjligt och kunna återgå till sin normala funktion så snabbt som möjligt. Bockstahler *et al.*, (2011) har studerat vilken effekt några terapeutiska övningar har på utvalda muskler på hunden. Tyvärr var ingen av de övningarna jag valt att ta med i arbetet studerade, vilket annars hade gett en förbättrad syn i hur väl övningen verkligen fungerar.

Det finns ett antal funktioner i modellen som jag önskat kunde ha varit bättre. Exempelvis var tanken att djurägarens profil skulle utformats annorlunda. Rehabiliteringsplanen skulle ha införts där det stod exakt vika övningar, samt hur ofta och hur länge de skulle utföras för att underlätta för djurägaren. Det skulle också finnas ett veckoschema där djurägaren skulle kunna kryssa i den övningen som blev utförd och av vem, samt hur det gick. Trots att dessa funktioner inte kunde skapas så upplevs modellen ändå kunna förbättra compliance. För att ta reda på om den verkligen uppfyller sitt syfte skulle den behöva testas. En enkätundersökning kanske skulle kunna vara ett relevant alternativ för en framtida student att använda sig av för att kontrollera om den är användbar samt utvärdera om den uppfyller sitt syfte. En enkätstudie grundar sig på ett antal fastställda frågor med fasta eller öppna svarsalternativ (Björklund & Paulsson, 2003). Dessa skulle kunna skickas ut till de utvalda kliniker som använder modellen. Tanken när arbetet påbörjades var att detta skulle ha utförts. Tyvärr bidrog tidsbegränsningen av kandidatuppsatsen till att detta inte kunde utföras.

Inför framtiden är nu syftet att modellen ska vara ett levande dokument som även efter kandidatarbetets slut ska fortsätta uppdateras med fler övningar allt eftersom forskningen framskrider.

7. Populärvetenskaplig sammanfattning

Compliance är ett ord som inom veterinärmedicin vanligtvis står för ett av dessa två påståenden.

1. De aktiviteter som utförs till följd av kännedom om lagar, förordningar och professionella koder eller riktlinjer.
2. Den grad av följsamhet enligt vilken klienten har utfört veterinärens rekommendationer och behandlingsprotokoll.

Det kan också förklaras som i vilken utsträckning husdjuret får en behandling, undersökning eller rekommendation i enlighet med vedertagen praxis för djursjukhus eller djurkliniker. För att uppnå god compliance måste både djurhälsopersonalen och djurägaren vara involverade. En god compliance leder till en god vård av djuret.

I litteraturstudien finns några modeller eller metoder som förklarar tillvägagångssätt för att skapa compliance samt hur djurhälsopersonalen skulle kunna jobba för att förbättra sin compliance.

Den första modellen kallas CRAFT. Denna modell förklarar konceptet med att både djurhälsopersonalen och djurägaren måste samarbeta för att de ska uppnå compliance. Compliance (C) = Recommendation (R) + Acceptans (A) + Follow-Through (FT). På svenska kan denna modell förklaras som att C står för följsamhet och även för kommunikation som har stor betydelse inom ämnesområdet. R står för rekommendation. Det ska vara ett klart, koncist och förståeligt budskap som ges baserat på vad djurhälsopersonalen anser är det bästa för patientens hälsa. A står för godkännande och innebär att djurägaren har fått och förstått de avsedda rekommendationerna. De ger därmed ett godkännande av den tänkta behandlingen av patienten. FT står för genomförande och innebär att djuret får den bestämda behandlingen som kan utföras av djurhälsopersonalen eller av djurägaren själv hemma. Sammanfattat är då compliance ett resultat av den rekommenderade behandlingen av djuret och förståelsen och godkännandet från djurägaren samt genomförandet av behandlingen.

Det finns även andra modeller som kan användas för att förbättra compliance. En som har som syfte att förbättra kommunikationen mellan djurhälsopersonal och djurägare och en annan som har mer praktiska tips på hur en förbättrad compliance uppnås på en klinik.

Baserat på resultaten ur studien har en webbaserad modell skapats. Denna modell syftar till att öka compliance inom postoperativ rehabilitering av hund. Modellen publicerades på en hemsida där djurägaren får mer information utöver den som kliniken redan har gett. Djurägaren får oftast en plan över hur rehabiliteringen av hunden kommer fortsätta. Denna plan kan ibland bli övermäktig om inte djurägaren känner sig trygg i hur övningarna ska utföras. Modellen som skapats innehåller därför skriftlig förklaring om olika terapeutiska övningar som kan ingå i en rehabiliteringsplan. Vad de har för syfte, hur de ska utföras, samt vilken effekt övningen har på hundens kropp. Utöver detta har övningarna även filmats och ligger som en komplettering för att förtydliga de skriftliga instruktionerna. Detta för att djurägarna även ska kunna få se hur övningen bör utföras.

8. Tack

Jag vill börja med att tacka mina handledare Sarah Stadig och Anna Bergh för deras fina insats i att peppa, stödja och genom att ha gett bra konstruktiv kritik hjälpt mig under arbetets gång.

Jag vill också tacka mina klasskamrater Katarina Brokvist och hennes hund Stina som var modeller i mina bilder och filmklipp samt Anneli Nilsson som även hon medverkade som hjälp under inspelningen.

9. Referenslista

- Abood, S.K. 2007. Increasing Adherence in Practice: Making Your Clients Partners in Care. *VETERINARY CLINICS SMALL ANIMAL PRACTICE*. 37, 151-162.
- Adams, C.L. & Frankel, R.M. 2007. It May Be a Dog's Life But the Relationship with Her Owners Is Also Key to Her Health and Well Being: Communication in Veterinary Medicine. *VETERINARY CLINICS SMALL ANIMAL PRACTICE*. 37, 1-17.
- American Animal Hospital Association. 2003. 12575 W. Bayaud Ave, Lakewood, CO 80228, *The Path to High-Quality Care: Practical Tips for Improving Compliance*.
- American Animal Hospital Association. 2008. 12575 W. Bayaud Ave, Lakewood, CO 80228, *Compliance: Taking Quality Care to the Next Level*, Executive Summary.
- Björklund, M. & Paulsson, U. 2003. *Seminarieboken: att skriva, presentera och opponera*. Lund: Studentlitteratur.
- Bockstahler, B., Kräutler, C., Holler, P., Kotschwar, A., Vobornik, A. & Peham, C. 2012. Pelvic Limb Kinematics and Surface Electromyography of the Vastus Lateralis, Biceps Femoris, and Gluteus Medius Muscle in Dogs with Hip Osteoarthritis. *Veterinary Surgery*. 41, 54-62.
- Bockstahler, B., Millis, D., Levine, D. & Mlacnik, E. 2004. Methods of Physiotherapy I: Bockstahler, B., Levine, D. & Millis, D. *Essential facts of physiotherapy in dogs and cats*. 1st ed. Babenhausen: BE Vet Verlag. Sid 46-122.
- Coe, J.B., Adams, C.L. & Bonnett, B.N. 2007. A focus group study of veterinarians' and pet owners' perceptions of the monetary aspects of veterinary care. *Journal of the American Veterinary Medical Association*. 231, 1510-1518.
- Crocker, K., Andersson, H., Lush, D., Prince, R. & Gomez, S. 2010. Enhancing the student experience of laboratory practicals through digital video guides. *Bioscience education*. vol. 16.
- Davidson, J. R., Kerwin, S. C. & Millis, D. L. 2005. Rehabilitation for the Orthopedic Patient. *VETERINARY CLINICS SMALL ANIMAL PRACTICE*. 35, 1357-1388.
- Forsman, J. 2012. Motivation hos djurägare – En kvalitativ innehållsanalys. Specialarbete 5, Inst. för husdjurens miljö och hälsa, Sveriges Lantbruksuniversitet, Skara.
- Frankel, R.M. 2006. Pets, Vets, and Frets: What Relationship-Centered Care Research Has to Offer Veterinary Medicine. *Journal of veterinary medical education*. 33, 20-27.
- Frosch, D.L., Kaplan, R.M. & Felitti, V.J. 2003. A Randomized Controlled Trial Comparing Internet and Video to Facilitate Patient Education for Men Considering the Prostate Specific Antigen Test. *Journal of general internal medicine*. 18, 781-787.
- Gillette, R. 2004. Gait Analysis I: Millis, D.L., Levine, D. & Taylor, R.A. *Canine rehabilitation & physical therapy*. Philadelphia, Pa.: W. B. Saunders. Sid 201.
- Gremeaux, V. & Coudeyre, E. 2010. The internet and the therapeutic education of patients: a systematic review of the literature. *Annals of physical and rehabilitation medicine*. 53, 669-692.
- Gross Saunders, D. 2007. Therapeutic Exercise. *Clinical Techniques Small Animal*

Practice. 22, 155-159.

Millis, D.L., Lewelling, A. & Hamilton, S. 2004a. Range-of-Motion and Stretching Exercises I: Millis, D.L., Levine, D. & Taylor, R.A. *Canine rehabilitation & physical therapy*. Philadelphia, Pa.: W. B. Saunders. Sid 228.

Millis, D.L., Taylor, R.A. & Hoelzler, M. 2004b. Ortopedic and Neurologic Evaluation I: Millis, D.L., Levine, D. & Taylor, R.A. *Canine rehabilitation & physical therapy*. Philadelphia, Pa.: W. B. Saunders. Sid 198.

Millis, D.L., Schwartz, P., Hicks, D.A. & Evans, M.B. 2005. Kinematic assessment of selected therapeutic exercise in dogs. I: *Proceedings of the Third International Symposium on Physical Therapy and Rehabilitation in Veterinary Medicine*. Raleigh, NC: North Carolina State College of Veterinary Medicine.

Shaw, J.R., Bonnett, B.N., Adams, C.L. & Roter, D.L. 2006 Veterinarian-client-patient communication patterns used during clinical appointments in companion animal practice. *Journal of the American Veterinary Medical Association*. 228, 714-721.

Wayner, C.J. & Heinke, M.L. 2006. Compliance: Crafting Quality Care. *VETERINARY CLINICS SMALL ANIMAL PRACTICE*. 36, 419-436.

Weigel, J.P., Arnold, G., Hicks, D.A. & Millis, D.L. 2005. Biomechanics of Rehabilitation. *VETERINARY CLINICS SMALL ANIMAL PRACTICE*. 35, 1255-1282.

Vid **Institutionen för husdjurens miljö och hälsa** finns tre publikationsserier:

- * **Avhandlingar:** Här publiceras masters- och licentiatavhandlingar
- * **Rapporter:** Här publiceras olika typer av vetenskapliga rapporter från institutionen.
- * **Studentarbeten:** Här publiceras olika typer av studentarbeten, bl.a. examensarbeten, vanligtvis omfattande 7,5-30 hp. Studentarbeten ingår som en obligatorisk del i olika program och syftar till att under handledning ge den studerande träning i att självständigt och på ett vetenskapligt sätt lösa en uppgift. Arbetenas innehåll, resultat och slutsatser bör således bedömas mot denna bakgrund.

Vill du veta mer om institutionens publikationer kan du hitta det här:
www.slu.se/husdjurmiljohalsa

DISTRIBUTION:

Sveriges lantbruksuniversitet
Fakulteten för veterinärmedicin och
husdjursvetenskap
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa
Box 234
532 23 Skara
Tel 0511-67000
E-post: hmh@slu.se
Hemsida:
www.slu.se/husdjurmiljohalsa

*Swedish University of Agricultural Sciences
Faculty of Veterinary Medicine and Animal
Science
Department of Animal Environment and Health
P.O.B. 234
SE-532 23 Skara, Sweden
Phone: +46 (0)511 67000
E-mail: hmh@slu.se
Homepage:
www.slu.se/animalenvironmenthealth*
